

Kmetijski list

Glasilo „Samostojne kmetijske stranke za Slovenijo“.

Izhaja vsak četrtek.

Naročnina:

celoletno K 25.—
polletno 12.—
posamezna številka 1.—

Kmet, pomagaj si sam,
in svoje stališče v državi
uravnaj si sam!

Inserati:

1 mm insovnega stolpca stane za:
male oglase K 1.—
uradne razglase 1.50
reklame 2.—

Uredništvo in upravnništvo lista je v Ljubljani na Kongresnem trgu št. 9 (nasproti dvorca).

Kmet in komunizem.

IV. Organizacija kmeta in delavca.

Tovarniškega in mestnega delavca je vleklo v mesto gotovo v prvi vrsti udobnejše življenje. V mestu sta imela tudi več prilike in več prostega časa za dosego boljše izobrazbe. Zato sta za nove ideje bolj dostopna kot kmet, ki je že po svoji naravi in po svojem poklicu bolj konservativnega značaja. Kulturno naprednejša, sta tovarniški in mestni delavec kmalu uvidela, da je njuna moč v borbi za lastne interese tem večja, ako sta združena ali, kakor pravimo, **organizirana**. Njima je bilo dobro znano, da je mogoče na tisoče močnih šib zlomiti eno za drugo, da pa ni mogoče najmočnejšemu možu prelomiti peščice tankih šibic, ako so dobro in tesno zvezane v trdno butaro. Gesla „V združenju je moč!“ niso poznali zavedni delavci le na papirju, kakor nezaveden kmet, ampak so ga sijajno izvedli tudi praktično. Organizacija delavcev je bila njih edino sredstvo, da so se vedno uspešno borili proti izkoriščevanju močnega in vsemogočnega kapitalizma, dočim je kmet danes bolj kot kdaj suženj tega kapitalizma. Uspehov, ki jih je dosegel delavec v borbi proti kapitalizmu, mu kmet nikdar ni zavidal in jih tudi danes ne zaviđa, ampak ti uspehi izvrstne delavske organizacije so gotove socialistične kroge tako opijanili, da smatrajo danes ves svet za sebi podložnega, da hočejo razprostrti čez ves svet svojo **stanovsko oblast v obliki diktature proletarijata** (nadvlade tovarniškega delavstva). Te oblasti naše kmetstvo ljudstvo kot najštevilnejši in najproduktivnejši sloj nikdar ne bo pripoznalo. Nikdar si kmet ne bo pustil deliti zemlje in imetja od drugih stanov in nikdar vzeti svoje težko pridobljene lastninske in gospodarske svobode in pravice. Ako računajo pri tem socialisti ali komunisti na nevednost našega kmeta, se zelo motijo. Vojska je izučila tudi našega kmeta tako, da ne bo nikdar več slepo orožje drugih stanov, ki bi ga radi izkoriščali za svoje slabe cilje in namene. To naj bi si zlasti dobro zapomnili vodje komunistov in temu primerno naj bi uravnali svoje stališče nasproti kmetstvu ljudstvu vobče in še posebej nasproti naši stranki, ki je čista **stanovska kmetijska stranka**. V kmetijske vrste naj nikar ne posegajo, sicer naletijo na hud odpor in izzovejo boj, ki bi morda škodoval pravičnim skupnim interesom delavstva in kmetstva.

„Agrarni klub.“

V Beogradu se je ustanovil „Agrarni klub“, ki ima namen, zbrati vse, ki žele kulturno, gospodarsko in moralno izboljšanje kmetijstva. Na prvem zboru je bila sprejeta sledeča resolucija:

1.) Kmetovalec ima kot proizvajalec pravico do polne vrednosti svojega dela v oni meri in istotako, kakor imajo to pravico danes tudi vse ostale družabne vrste. To pa še toliko prej, ker

je kmet nosil in še nosi glavno breme z ozirom na moralne, fizične in gospodarske žrtve. Njegov socialni položaj ne zahteva danes samo praznega priznanja drugih družabnih vrst, nego zahteva tudi njihovo stvarno pomoč, ne dovoli pa novih žrtev za koristi drugih družabnih vrst.

2.) Ustanovitev „Središnje zadruga za snabdevanje i izvoz“ (Osrednje zadruga za zalaganje in izvoz) zadevuje samo kmetovalca in samo njegov bitni interes, zaradi česar znači protidržavni princip: neenako, neharmonično, obremenjevanje posamezne družabne vrste. Ta postopek je še toliko opasnejši, ker s tem, da zadeva kmeta, zadevuje neugodno naravnost tudi osnovo države same. S tem, da se monopolizira in taksira na tak način samo kmetove proizvode in se zanje odreja izvozne carine, se samo kmetu onemogoča, da ne pride do polne mednarodne cene, kar bi značilo polno plačilo za njegovo delo in država ne čini s tem samo akta družabne krivice nasproti svoji najzaslužnejši družabni vrsti, ampak to znači tudi popolnoma nepolitičen akt, ker, če zmanjšuje država gospodarsko silo kmetovo, zmanjšuje tudi svojo lastno fizično, ekonomsko in moralno silo. Take mere ustvarjajo nezadovoljstvo najširših mas in upravičeno izzivajo njih odpor. Ne v zmanjševanju kmetovega dohodka, ampak v povečanju istega in v podvzetjih za obnovo kmetove produkcije je dolžnost države. Taka morajo biti osnovna načela njene gospodarske politike.

3.) Zato smatra „Agrarni klub“, da je ustanovitev „Središnje zadruga . . .“ že v temelju napačna pot državne politike in zahteva njeno ukinitje. Namesto te mora država podvzeti znan in preizkušen način in storiti ustanove (n. pr. za zadržujo prodajo hrane), ki bi omogočile, da pride kmet do polne mednarodne cene za svoje pridelke.

Dopisi.

(Toplice pri Novem mestu.) Pred kratkim je pri novomeškem okrajnem sodišču ustavil župan Pezdirc tožbo, ki jo je vložil proti krojaču Zupancu. Zupanc je namreč na shodu, ki ga je imela „Kmetijska zveza“, javno obdolžil župana, da mu je vzel dve koži, kateri je Zupanc s pomočjo tukajšnje aprovizacije spravil k strojarju. Ker gospod župan, četudi ima precej debelo kožo, take obdolžitve vendar ni mogel mirno vtakniti v žep — preveliko brco bi dobil njegov že itak na tanki niti viseči ugled — zato je vso zadevo spravil pred sodišče. Možakar je pred sodiščem odločno zahteval, da obtoženca takoj zapro. Sodišče pa ni bilo samo gluho in slepo napram njegovi želji, ampak mu je tudi ponenljivo namignilo, naj ne hodi preveč na solnce. Dokazi, gospod Pezdirc, so čisto nekaj drugega, kakor pa besede kakega župana. Sicer pa je ravno prav, da se je obudilo k življenju dete z zvanečim imenom „veržiški urad“. Upajmo, da nam to dete pripomore razvozlati besede nočnih več, ki v

tihih nočeh zlokobno šepečejo o nekem sladkorju, ki je v spremstvu bratov Hrvatov jadral čez Kulpo. Ker je usnjarska blamaža predsednika tukajšnje „Kmetijske zveze“ velika, zato upajmo, da tudi sladkorno spravi v žep. Kmetom okoli „Zveze“ pa kličemo: „Ne poslušajte njih besed, ampak presoajte njih dela!“ — Gubčev bojevnik.

Pokrajinske vesti.

(Prestolonaslednik Aleksander) je obljubil, da obišče Slovenijo še letošnje poletje. Baje pride k nam že v začetku prihodnjega meseca.

(Občinski volilni red za Slovenijo) kakršnega je predložila prejšnja radikalno-klerikalna vlada regentu v podpis, je stopil dne 8. junija 1920. v veljavo. Po tem volilnem redu imajo tudi ženske volilno pravico.

(Omahljivcem.) Vsi oni, ki ste se prepričali, kaj je in kaj hoče „Samostojna kmetijska stranka“ ter ste prostovoljno k njej pristopili, vaša je dolžnost, vztrajati in delati. Drugače ste izdajalci vseh onih, ki vestno izpolnjujejo svojo dolžnost. Mi vemo, koliko delujejo nasprotniki za odvrnitev vsakega vplivnega kmeta od stranke. Ponajveč se poslužujejo žene, ki moža neumorno pika, da postaja omahljiv ter malobrižen za delo, katero je za stranko sprejel. Dovolj slab mož si, če se pustiš ugnati od nahujskane žene. Tvoja dolžnost je in tvoj ponos to zahteva, da ti ženo vkloniš, da je tebi enakega mišljenja ter tudi po svoji moči ti pomaga pri stanovski organizaciji. Če tega iz svoje žene ne moreš napraviti, potem nisi mož, ker si slabejši od žene. Že sveti zakon zahteva: žena bodi možu pokorna. Torej kmet, če si mož, bodi res mož ter stori svojo dolžnost!

(Za klerikalne časopise) so zapovedali škofje vsem duhovnikom splošno agitacijo. Na praznik sv. Petra in Pavla morajo po vseh cerkvah pridigovati o „katoliškem“ časopisju ter nabirati denar. V ta namen se morajo prirejati tudi veselice in zabave, a posebni odbori bodo pobirali denar po hišah. Desetina nabranega denarja se mora poslati papežu. Kmetje in somišljeniki, spomnite se tudi vi brez ukazov našega tiskovnega sklada!

(Sekvestri se ne odpravijo,) dokler ne vrne avstrijska vlada našim državljanom vse imovine, ki jo še vedno neupravičeno zadržuje.

(Štrajki so hudodelstvo!) Tako je zaklical na nekem shodu ruski boljševiški komisar za industrijo Taratuta.

(Pri Sv. Križu pri Kostanjevici) je bilo konsumno društvo, katero vodi zloglasni kaplan Komljanec, kaznovano zaradi navijanja cen, ker je svojim članom blago dražje prodajalo, kakor trgovci.

(Ustanovitev podružnice „Jugoslovanske Matice v Novem mestu.“) V nedeljo dne 13. junija ob 11. uri se bo vršila v Novem mestu na glavnem trgu veliko javno zborovanje, da ustanovimo podružnico Jugoslovanske Matice za novomeški okraj. Več govornikov bo razložilo

občinstvu plemeniti namen in važnost Jugoslovanske Matice, ki naj bo dobra mati našim nesrečnim zaslužnim bratom in naj jih varuje narodnega in gospodarskega uničenja pod tujim jarmom. Jugoslovanska Matica se mora razširiti po vsej naši državi. Vsak zaveden Jugoslovčan naj bi bil ali njen član, ali njen podpornik in vsak imovitnik njen dobrotnik. Ustanovno zborovanje podružnice v Novem mestu naj izpriča, da so tudi v bližnji in širši okolici Novega mesta narodno dovolj zavedni vsi stanovi, meščanje in kmetje, uradniki in delavci in da hočejo kolikor treba pomoči, da bodo naši podjarmljeni rojaki mogli ostati zvesti svoji jugoslovanski domovini, dokler tudi zanje pride ura osvoboditve. Upamo, da bodo prihiteli naši rojaki vseh stanov od vseh strani in javno izpričali, da so vneti za pravico naše domovine nasproti krivični odločitvi, ki nam je odtrgala toliko rojakov.

(Ogled lovskih psov) za okrajno glavarstvo Kočevje in Cerknico priredi „Slovensko lovsko društvo“ dne 13. junija ob 10. uri dopoldne v Velikih Laščah na dvorišču gostilne Grebenc. Vabimo vse imetelje lovskih psov: frmačev, brakov, jazbecarjev itd., da pripeljejo svoje pse k ogledu. Posebna komisija bo pse ocenila in kar je čistokrvnih, jih bo vpisala v rodovno knjigo.

(Na naslov višjega šolskega sveta in mariborskega škofijskega ordinariata) smo prejeli iz Loke pri Žusnu dopis, v katerem se prizadeva starši bridko pritožujejo, da je šolska mladina (do 200!) že poldrugo leto brez rednega šolskega pouka, a tudi brez pouka v veronauku. Naj bi se pokližana oblastva takoj zganila!

(Žebot obsojen.) Fran Žebot, urednik „Slovenskega gospodarja“, je hotel svoječasnno podkupiti nekega uradnika na mariborskem magistratu, da bi mu izročil v prepis volilni imenik. Zaradi tega je bil Žebot obsojen na 400 kron globe ali pa na 40 dni zapor.

(Z Iga) nam poročajo, da je zadnje deževje napravilo veliko škodo na žitu, ki je pleglo. Na travnikih izstopivša voda je travo zelo zablatila.

(Iz Mosteca pri Brežicah) se nam pritožuje somišljenik, kako redko kedaj in malo tobaka dobe kadilci, a verižniki ga imajo vedno dovolj. Od Ljubljane do Zagreba zraste pri verižnikih cena zavojčka od 7 na 10 in 12 kron. Pozivljemo oblastva, da nastopijo z vso odločnostjo proti verižnikom, v prvi vrsti pa proti trafikantom.

(Iz Zibike) nam poročajo, da je župnik kar pobesnel odkar je naš list o njem pisal. Nedavno je zopet roknel na prižnici.

(Z murskega polja) nam pišejo: Zadnji „Slovenski Gospodar“ s suhoparnimi številkami prinaša carino na izvoz vina, sadja in drugih poljedelskih pridelkov in ne najde besedice graje proti tej, za kmete pogubni naredbi. Vino, dosedaj skoraj edini dohodek, donašalo nam je zadnja leta vsaj nekaj dobička. Perutnina je vrgla našim gospodinjam lepe dohodke. In sedaj naj to vse doma spijemo in pojemo? To je atentat na kmeta in vinogradnika, ki mu na tak način preti propad in pogin. S kmetom in vinogradnikom propadeta pa tudi delavec in viničar. In za tako carino glasovali so celo naši slovenski ministri Korošec, Roškar in dr. Jankovič! Ali prišel boke dan obračuna za vas! Iskali bode zopet naše glasove in se nam hlinili kot zastopniki kmeta. Vemo, da vam za kmeta nič ni mar, ampak izdajalci kmeta ste. „Slovenski Gospodar“ pa sem vrnil s studom nazaj, dasi je hodil dolga leta v mojo hišo. Murapoljski kmet.

(Plebiscitna komisija za Koroško) je že sestavljena. To bi značilo, da se ljudsko glasovanje kmalu prične.

(Italijanska pravičnost.) V Gorici je nad 700 slovenskih otrok, a Italijani jim nočejo odpreti niti ene slovenske šole, pač pa otvorijo italijansko šolo v Tolminu, kjer je le kakih 10 otrok priseljenih Italijanov.

(Tako uradništvo ima Italija pri nas!) V upravi za zasedeno ozemlje (Primorsko) so prišle italijanske oblasti na sled velikanskim ponerebam. Kradli so takorekoč vsi italijanski uradniki od najvišjega do najnižjega. Država je baje pri tem oškodovana za 100 milijonov lir.

(Občinske volitve na Hrvaškem in dr. Korošec. Po Sloveniji gre glas, da je na Hrvaškem

zmagala Koroščeva ljudska stranka. Nerazsodno ljudstvo, ki je na strani klerikalcev, širi to vest kakor sveto resnico ter trdi: Kakor je zmagala klerikalna stranka na Hrvaškem, tako zmagala tudi v Sloveniji. V pojasnilo te bedarije podajemo seznam občinskih volitev na Hrvaškem. (Koliko je dobila posamezna stranka odbornikov): Zajednica 781, demokratska 613, kmetiska Radičeva 592, komunisti 436, radikalci 268, brezstrankarska 904, Koroščeva pučka 286, socialisti 156, Frankovci 62, delavska 27, republikanska 6, židje 5, Nemci 6, Srbska bojna 2, uradniška 1. Tu je torej Koroščeva zmaga 286 odbornikov proti 4145. Naši pristaši, širite to vest med one neuke ljudi, ki se puste slepiti ter skrbeti povsod, da bodó na Slovenskem klerikalci res tako zmagali kakor na Hrvaškem. Sicer na Hrvaškem ni Koroščeva stranka isto kar je pri nas klerikalna. Te glasove so dobili največ v Bosni in Hercegovini, kjer je kmetom preskrbel Korošec kot minister razne gospodarske ugodnosti. Takšne ogabne politike, kakor jo vodijo klerikalci na Slovenskem, ni na celém svetu, kjer so upregli vero in cerkev v službo za svojo stranko. Pa pride dan, ko se bode to delo tudi pri nas bridko maščevalo.

Politične vesti.

(Naše meje se še ne določijo,) ker so se pogajanja zopet odložila na nedoločen čas vsled notranjih homatij v Italiji.

(Za Črno goro) je dovolilo ministrstvo izredno pomoč. Za nakup živine je dovolilo en milijon dinarjev, za nabavo živil dva milijona dinarjev, za nakup avtomobilov, ki bodo dovažali živila, pa osem milijonov dinarjev. Tudi se je dovolil kredit 11 milijonov za plače in pokojnine uradnikom, ki za časa avstrijske zasedbe ničesar niso prejeli.

(Madžari so podpisali mirovno pogodbo) dne 4. t. m. V znak žalovanja za odtrganimi pokrajinami so bili ta dan v Budapešti zaprti vsi uradi, trgovine, gledališča in zabavišča. V vseh cerkvah je zvonilo. V parlamentu je predsednik Rakovszky zaklal izgubljenim pokrajinam: „Po tisočletnem skupnem življenju se moramo ločiti, toda ne za večno. Mi se nikoli ne ločimo!“ Nato je bila seja v znak žalosti prekinjena.

(Madžari rujejo proti naši državi.) V Pečuhu so prijeli nedavno dva moža, ki sta imela pri sebi dva milijona kron za boljševike v Jugoslaviji.

(V Nemčiji se pripravlja preobrat.) Zarotniki so večinoma bivši častniki, ki jih tajno vodi najstarejši Viljemov sin, da bi spravili Viljema zopet na prestol.

(Kmetiska vstaja v Rusiji.) Kmetiko ljudstvo v Rusiji grozno trpi pod boljševiško strahovlado in novo vojsko. Nedavno je v južni Rusiji izbruhnila velika kmetiska vstaja, toda boljševiki so jo z bajoneti in puškami udušili. Ubitih je na tisoče kmetov in mnogo vasi porušenih in požganih.

(Besarabija proti Romunski.) Besarabija je bogata pokrajina, ki je bila poprej ruska, sedaj pa se je prisodila Romuniji. Prebivalci pa z novim gospodarjem niso zadovoljni ter so se začeli puntati posebno zato, ker romunska vlada z vojaštvom rekvirira živež. Puntarji so pomorili več romunskih veleposestnikov, si zemljišča razdelili, poslopja pa sežgali. Romuni strahoma beže na Romunsko.

(Wilson ne misli več kandidirati za predsednika) Zedinjenih držav.

Obrtnik.

(Obrtna društva novomeške okolice) se naprošajo, naj se odzovejo vabilu „Jugoslovanske Matice“ ter pridejo na njeno ustanovitev v nedeljo dne 13. junija ob enajstih v Novo mesto v čim večjem številu.

(Vsa obrtna društva v Sloveniji) prosimo, da dopisujejo in vpošiljajo članke o obrtnih zadevah v „Kmetijski list“ pod imenom „Obrtnik“. Vsak obrtnik, posebno na deželi, naj bo naročen na „Kmetijski list“, ki je obenem stanovsko glasilo za obrtnika in kmeta. V združenju je moč!

Obrtna organizacija za Slovenijo.

Politični katekizem.

Kako pa naj bi bila sestavljena pokrajinska (deželna) samouprava?

Tudi o tem so mnenja različna.

Morda bi bilo tako prav, da bi imela vsaka pokrajina svoj pokrajinski zbor, vse delo samouprave pa bi opravljala deželna ali pokrajinska vlada (ki smo jo doslej imenovali državno upravo ali državno pokrajinsko vlado). Razlika bi bila le ta, da bi bila v poštev prihajajoča poverjeništa za gotove zadeve dotične pokrajine samostojna (avtonomna), ostala pa skupna (državna). Izdatki za gospodarstvo bi se krili v področjih avtonomnih poverjeništev iz finančnih dohodkov pokrajine ali dežele same, izdatki za skupno (državno) gospodarstvo pa iz dohodkov države.

Deželni pokrajinski zbori bi ustvarjali zakone, ki bi dobivali moč „okvirnih zakonov“, na podstavi katerih bi vsaka pokrajina ali dežela sama urejevala zadeve, spadajoče v področje, odnosno območje avtonomnih poverjeništev.

V avtonomnih zadevah bi odločali avtonomni poverjeniki v skupni seji. Biti morejo na takih mestih tudi politiki, ali pa strokovnjaki — kot uradniki. Seveda ni bistvenega pomena, da se ti može imenujejo ravno poverjeniki. Imenovati bi se jih moglo tudi kako drugače.

Kdo bo odločal glede samouprave?

O tej bo odločala ustavotvorna skupščina ali konstituenta.

Ali naj bi bila ta avtonomija večna?

Ne! Ta avtonomija naj bi trajala le toliko časa, da bi se razmere v vseh pokrajinah Jugoslavije izenačile in bi potem potreba avtonomije itak sama od sebe odpadla, ker sedaj smo v edinstveni in narodni državi itak vsi enaki.

Kaj je občina?

Občina je krajevna korporacija ali ustanova za krajevno upravo.

Kako se upravlja občina?

Občina se upravlja avtonomno po izvoljenih občinskih odborih ali svetih.

Kdo spada v občino?

V občino spadajo vsi, ki so v njenem območju rojeni, in vsi tisti, ki so si pridobili občinsko domovinsko pravico.

Kdo voli občinski odbor?

Občinski odbor volijo (v Jugoslaviji) 21 let stari občani, in sicer — kakor bo določal volilni zakon — ali samo moški ali pa morda tudi ženske. Volilno pravico utegnejo imeti vsi, ki se nahajajo določen čas v občini, ne glede na to, ali imajo v občini domovinsko pravico, in ne glede na višino plačevanih davkov. Seveda se pa določa volilna pravica dostikrat tudi na podstavi plačevanja davkov. Določeno utegne biti, da bo upravičen vsakdo voliti samo v občini, v kateri stalno prebiva, v drugih občinah pa ne, četudi bi v teh plačeval kakšne davke kot zemljiški posestnik, imejitelj obrta ali kakega obrata.

Kaj je „aktivna“ volilna pravica?

„Aktivna“ volilna pravica je pravo vsakega občana, da sme na podstavi obstoječega volilnega reda (zakona) svobodno voliti.

Kaj je „pasivna“ volilna pravica?

„Pasivna“ volilna pravica je pravo tistih, ki morejo voljeni biti.

Kdo more biti voljen v občinski odbor?

Kolikor vemo doslej, more biti v naši državi voljen v občinski odbor vsakdo, ki ima v občini „aktivno“ volilno pravico ter je dopolnil 24. leto.

(Vse, kar velja za občinske volitve, velja v gotovi meri tudi za državnozborske volitve.)

Kakšne načine volilne pravice imamo?

Volilna pravica je ali splošna, t. j. če volijo vsi volilci na podstavi določene starosti, ali enaka, t. j. če volijo občani (državljeni) enako, ne glede na višino plačevanja davkov, ali pa se izvršuje volilno pravico razredno, t. j. po davčnih razredih stopnjevano.

Ureditve zemljiških posestnih mej.

(Josip Verbič, višji geometer v Ljubljani.)

Važno in nujno se mi zdi, da opozorim zemljiške posestnike na potrebo zamejičenja posestnih mej in na možnost določitve spornih ali nejasnih mej po katastralni mapi.

Kakor sem že v razpravi „Evidenčni urad zemljiškodavčnega katastra“ omenil, so se prve mape izdelale pred kakimi 100 leti. Že te mape niso v podrobnostih soglašale z naravo, a v poznejših letih so se vedno popravljale in dorisavale.

V litografičnem zavodu na Dunaju so se originalne ali prvotne mape pomnoževale in ti posnetki — to so sedanje mape — tudi niso bili dovršeno izdelani.

Vsa ta dela so neugodno vplivala na kakovost map.

Sedaj pa pogledimo našega preprostega zemljiškega posestnika! V vsakem oziru se zanaša na mapo in zastavi bo glavo, da je vse, kar je v mapi zarisano, gola resnica.

Nočem trditi, da je mapa nerabna, a vendar v mnogih primerih zaradi premalega merila, v katerem je izdelana, ni sposobna za neoporečno pravilno določitev lastninske meje. V svojem službovanju in kot sodni izvedenec sem imel dovolj prilike, prepričati se o tej trditvi.

Ce je, sodnik danes primoran pri kakem mejnem sporu za podlago svoje razsodbe se poslužiti mape ali pa kake slabe priče — dobrih prič že itak skoraj ni več med živimi — potem je tudi pravilna rešitev mejnega spora v mnogih primerih dvomljiva.

Da se posestnik obvaruje zlih posledic, moramo zahtevati izdajo zakona v svrhu prisilnega zamejičenja zemljiških posestev, ker le na ta način bo mogoče preteče nevarnost popolnega gospodarskega nereda pravočasno preprečiti.

Ker se bo, kakor čujem, tak zakon v nekaj letih izdal, priporočam, da si zemljiški posestniki po možnosti takoj ali prej ko mogoče pravilno zamejičijo svoja posestva, in sicer na podlagi stanja, kakršno je v naravi — brez ozira na mapo.

Seveda bo to mogoče le tam, kjer sta mejaša medsebojno v prijateljskih odnosih in se ne prerekata zaradi posestnih mej.

V tem primeru si bosta z nekoliko dobre volje prav lahko zamejičila posestne meje po stanju v naravi brez ozira na mapo in to brez posebnih stroškov.

Poudarjam pa, da je treba to medsebojno zamejičenje po dejanskem stanju naznaniti državnemu geometru v svrhu izmeritve, zabeležbe meritvenih podatkov in mejnih znakov, oziroma mejne črte, v posebne ročne risbe ter v svrhu morebitne poprave mape.

Te ročne risbe se hranijo kakor mape pri spisih evidenčnega urada zemljiškodavčnega katastra in so neprecenljive vrednosti.

Vzemi to le primer, da bi se kak mejni znak ali mejnik v sled nepredvidnosti ali zlobnosti izgubil, oziroma prestavil, potem se lahko na podlagi te ročne risbe, ki jo je svoj čas geometer na licu mesta izdelal, vsikdar neoporečno določi pravi prostor, kjer je stal mejni znak.

Kako se naj zamejiči, nameravam pri drugi priliki obrazložiti.

Za danes samo izjavljam, da je treba mejnik, ali kakor pravijo na Notranjskem „tirman“, postaviti v vsako točko, kjer se ravna črta lomi ali krivi, tako da zaznamujeta dva sosedna znaka vedno ravno črto.

Za mejne znake se uporabljajo različne snovi in v različni obliki, kakor to ravno zahtevajo krajevni odnosi.

V prvi vrsti se uporabljajo obdelani kamni, pa tudi iz betona ali cementa izdelani so v rabi.

V močvirnatem svetu se pa uspešno uporabljajo debeli leseni koli, ki so v spodnjem špičastem delu ožgani. Sicer je pa vsako znamenje, samo da je pravilno postavljeno in dobro zavarovano proti zlobni odstranitvi, porabno za mejne znake.

Neverjetno a resnično je dejstvo, da se pred kupčijo kako žival, recimo kravo, od vseh strani ogleda in otiplje, predno se kupčija sklene, ko se pa kupuje kako parcelo ali kako posestvo, se pa kupčija sklepa pri pijači v gostilni, ne da bi se predmet kupčije natančneje ogledal.

Posledica take površne kupčije je, da si kupec navadno naprti na rame razne tožbe, razna sovrastva in razne nepotrebne stroške.

Zahtevati se bo moralo, da bo vsak kupec kake parcele ali kakega posestva, predno se bo v zemljiški knjigi kaj prepisalo na njegovo ime, na licu mesta parcelo ali posestvo z vsemi sosedi dotičnega zemljišča obhodil ter pravilno zamejičil. Pri županstvu naj bi se nato sestavil zapisnik, ki bi ga podpisali vsi udeleženci ogleda. Ta zapisnik naj bi se z notarsko listino, zadevajočo to zemljišče, sprejel v zemljiško knjigo.

Zamejičenje posestnih mej tam, kjer se sosedja prepirata ali kjer sploh nihče o poteku mejne črte ne ve, pa ne bo tako enostavno mogoče; v takih primerih bo vsekakor sodnik v sled vloženih tožbe, oziroma prošnje za ugotovitev in obnovitev nejasne mejne črte, na podlagi mape in prič določil pravo mejno črto — kakor se to že sedaj izvršuje.

Tudi se dva posestnika lahko medsebojno dogovorita edinole na mejno črto po katastralni mapi. V takem primeru pa določi na prošnjo strank katastralno mejo brez sodnika sam geometer in naj bo to civilni ali državni geometer, kakor si stranke izvolijo.

Civilni geometer je pač vsekdar na razpolago, državni pa samo, ako mu to dopušča službeni posel.

Ce želi zemljiški posestnik po dogovoru z mejaši določitev mejne črte na podlagi katastralne mape po državnem geometru, tedaj zahteva pri geometru tiskovino „izjavo“, katero izpolni, skupno z mejaši podpiše, pravilno kolkuje ter nato izroči pristojnemu državnemu geometru v nadaljnjo ukrenitev, oziroma jo pošlje kar delegaciji ministrstva financ za Slovenijo in Istro v Ljubljani.

Ker taka zasebna dela ne spadajo v službeni delokrog evidenčnega urada zemljiškodavčnega katastra, je treba za ta dela povrniti državi vse zadevne stroške, ki nastanejo v sled sodelovanja državnega geometra.

Ker se mnogokrat dogaja, da si zemljiški posestniki še vedno niso na jasnem glede razločevanja med službenimi in zasebnimi posli evidenčnega geometra, naj služijo v uvaževanje naslednja pojasnila:

Kakor sem že v svojem članku „Evidenčni urad zemljiškodavčnega katastra“ omenil, spada v službeni delokrog tega urada ugotovitev vseh vsakoletnih zemljiških sprememb, bodisi v osebi zemljiškega posestnika, bodisi v objektu v svrhu pravnega predpisa zemljiškega davka in ureditve zemljiške knjige. Na kratko izraženo: poprava mape po stanju v naravi. Ako pa želi zemljiški posestnik popraviti stanja v naravi na podlagi mape, ali bolje rečeno določitev mejne črte po mapi, je to zasebni posel evidenčnega geometra, ki nima nikakega stika s službenimi dolžnostmi tega geometra.

Menim, da sem jasno obrazložil vse, kar mora vsak zemljiški posestnik vedeti, ter končam z željo, da bi moja izvajanja rodila obilo dobrega sadu na gospodarskem polju.

Pozor! Vse dopisnike našega lista, ki se v katerikoli zadevi obračajo na tajništvo SKS, prosimo nujno, da pravilno frankirajo svoje pošiljke. Kakšne znamke je treba prilepiti na pisma ali dopisnice, je razvidno iz notice v „Kmetijskem listu“ št. 21 (stran 3, 3. stolpec spodaj). Kdor želi dobiti na svoj dopis odgovor, naj priloži potrebno znamko, ker le v tem primeru mu moremo z ozirom na visoki poštni strošek ustreči.

Gospodarstvo in gospodinjstvo.

(Cene blagu padajo.) Cene manufakturnemu blagu so padle za 50 do 80 odstotkov. Na Reki, v Beogradu, Zagrebu itd. je v sled tega mnogo velikih trgovin pred konkurzom. Cena sladkorju na beograjski borzi je padla od 32 na 12 dinarjev.

(Vrednost tujega denarja pada, krona raste.) Na borzah silno pada vrednost tujih valut, zato pa se dviga naša krona. Lira je bila zadnjo soboto vredna le še 3 K 80 v. To ugodno stanje za našo krono je nastalo v sled tega, ker je vlada sklenila, da se mora za naš izvoz les plačevati v inozemstvu v našem denarju.

(Koliko bo vreden naš letošnji pridelek?) Po računih trgovinskega in poljedelskega ministristva bo letošnja žetev v Jugoslaviji tako ugodna, kakršne že nismo imeli desetletja. Cenijo jo na 30 milijard dinarjev, t. j. 120 milijard kron. V sled tega padajo tuje valute in splošne cene ter se dviga vrednost krone.

(Kdor bi se želel kot kmetovalec naseliti v Bosni) naj se obrne po pojasnila na tovariša Slovenca Ant. Urek, Zenica, kolonija br. 48, Bosna. Za odgovor je treba priložiti znamke. Zenica je zelo rodovitna kraj sredi dežele, z vsakovrstnimi uradi in z zdravim podnebjem.

(Ali je res izvoz sadja prost?) „Slovenski Gospodar“ piše, da je prost izvoz sadja. Pogledajmo si, če je to res. Izvoz je dovoljen za plačilo v tuji valuti, ne pa v avstrijski, kamor bi imeli mi izvažati sadje. Če hoče kdo pošiljati sadje v Gradec ali na Dunaj, ne more dobiti od tamkaj plačano. Trгоvec mora denar položiti banki, katera pošlje potem v Beograd divizni Centrali. Pošiljatelj dobi plačano potem po več mesecih ali pol leta po tedanjem kurzu tuje valute. Ta izvoz sadja s takim rizikom si ne more privoščiti ne trgovec in ne zadruga. Takšno dovoljenje izvoza pomeni popolno prepoved izvoza Vse slovensko sadje naj torej poje le Ljubljana in Maribor. To bode res prijetno za stranko, katero zastopa „Slovenski Gospodar“, saj je to vendar ljudska stranka. Mestna gospoda, katera vodi stranko, mora jesti sadje po ceni. Kaj kmet, za njega je dovolj strah, da je proti veri, če ni v klerikalni stranki. To je za kmeta dovolj. To se godi tudi v času, ko sta ministra kmeta Roškar in Jan, ker ona nimata pri stranki nič ukazovati, kakor podpisati, kar jima napiše ona gospoda, ki jih je postavila na ona visoka mesta. Kmet, le spreglej!

(Sadne tržne cene.) Naša vladajoča gospoda zna skrbeti, da se bode moralo vse sadje doma porabiti in uničiti, ker je po dosedanji odredbi izvoz nemogoč. Kakor zvemo, se ukvarja vladajoča gospoda z mislijo, da postavi ceno sadju, čez katero ne sme kmet prodajati. Razlaga si pa pridelovalne stroške po svoje, češ: sadje kmeta nič ne stane, ker zraste samo, plačati mu je le stroške nabiranja ter dobave na trg. Tako modro sodi gospoda. Mi jej stavimo pa to vprašanje ali primer: Kmet ima toliko zemlje, da pridelava vsega živeža toliko, kar rabi za preživetje družine. Nima pa kaj prodati, kakor sadje. Gospoda mu hoče plačati za sadje le zamudo in delo. S čim naj kupi pa kmet družini obleko ter vse druge potrebščine, na to gospoda ne misli. Tako pojde tako daleč, dokler kmet pusti gospodi škarje in platno.

(Črešnje.) V sled nemogočega izvoza so v Mariboru črešnje po nizki ceni 2 do 3 krone kilogram. Gospoda sodi, da so dovolj drage. Pogledajmo pa primer sedaj in v mirnem času. Cene so bile preje po 20 v. Za 10 kg črešenj si je kmet lahko kupil srajco. Pri današnji primeri pa mora prodati najmanj 70 kg črešenj, da si kupi srajco. Oni, ki nosijo črešnje na mariborski trg, so le mali posestniki iz okolice, ki nimajo navadno drugega prodati kot sadje. Kmetje, spoznajte, da naša rešitev je le v samopomoči, da se vsi združimo politično in gospodarsko v svoji „Samostojni kmetijski stranki“.

(Neobdavčena kuha žganja.) V najkrajšem času izide zakon, ki dovoli kmetom svobodno in neobdavčeno kuha žganja za domačo porabo, in sicer se bo dovolilo od enega do štirih dni z ozirom na velikost družine.

(Resnica ali obrekovanje?) „Jugoslovanski Ekonomista“ poroča, da so slovenski trgovci svojčas kupovali na Hrvatskem moko po izredno visoki ceni, a sedaj jo ponujajo zagrebškimi trgovcem dosti ceneje, n. pr. nularico po 12 K. Nadalje trdi list, da je moka v Sloveniji sploh cenejša kot v žitorodni Hrvatski in Slavoniji.

(Živeža imamo preveč!) Še nedavno se je uradno razglašalo iz Beograda, da gredo zaloge živil h koncu. Sedaj pa, ko se je izvoz začasno zabranil, pojavile so se naenkrat tako ogromne zaloge živil, da je ministristvo dovolilo izvoziti 4000 vagonov pšenice, 15.000 vagonov koruze, 10.000 prasičev, ječmena in fižola pa v neomejeni množini. Prav lahko se zgodi, da bodo v sled tega cene doma zopet poskočile. Ako bi bilo ministristvo na svojem mestu, bi bilo te množine živil spekulantom moralo zapleniti.

(Protihmeljarjem.) Finančno ministrstvo je uvedlo visoko carino na izvoz hmelja, ki je glavni vir dohodkov in blagostanja v naši Savinski dolini. Vsled tega so imeli hmeljarji dne 8. t. m. protestno zborovanje v Žalcu.

(Snet na rži) se je letos pokazala močno v nekaterih krajih. Ti črni rožiči so močno strupeni, zato je moka neiztrebljene rži zdravju škodljiva. Toda to snet rabijo lekarne za zdravilo (protistrup) ter plačujejo do 200 K za kilogram, na kar je treba opozoriti šolsko mladino.

(Za prevoz blaga in sladkorja iz Čehoslovaške) v našo državo se upeljejo posebni vlaki.

(Izvoz živeža iz Češke prepovedan.) Med tem ko je naše ministrstvo dovolilo izvoz ogromnih množin, je čehoslovaška vlada prepovedala vsakršen izvoz živil. Čehi so še vedno pametno ukrenili.

(Cena bombažu je zopet padla,) in sicer skupno za 500 frankov pri 100 kg. Vkljub temu pri nas ni opaziti, da bi se bile znižale cene oblačilnemu blagu.

(Cene padajo na Francoskem) vsem živilom in blagu. Posebno so padale cene sočivju, olju, kavčuku in usnju.

(Parobrodno zvezo med Nemčijo in Jugoslavijo) uvede družba „Bavarski Lloyd“.

(Avstrija ne pusti izvažati strojev v Jugoslavijo) baje zato ne, ker je naša vlada zabranila izvoz živil.

Mlad dijak zastupil sošolca.

Dne 1. junija t. l. je obravnavalo ljubljansko porotno sodišče o zločinu, ki ga je zakrivil Bogomir Perko, 18letni učiteljski pripravnik, s tem, da je v mesecu februarju t. l. zastupil svojega

tovariša tretješolca Butino z namenom, da bi se polastil njegovega denarja.

Obtožnica navaja, da je prodal Perko svoje kolo nekemu znancu za 200 K, da je mogel s tem denarjem na ples, na katerem je zapravil 170 K. Ko je njegov oče zvedel o tej prodaji, je fanta pismeno posvaril, nakar je ta sklenil dobiti denar na ta način, da Butino zvabi v gozd in ga zastrupi, kajti vedel je, da ima Butina denar in celo ameriške dolarje.

Svojega znanca šoferja Koleča je Perko prosil, da mu preskrbi strihnina, ki bi ga rad dal nekemu lovcu kot strup za divjačino, za kar bi od lovca dobil lisičjo kožo. Koleča, ki je s Perkotom uganjal nečistost proti naravi, mu je ta strup preskrbel. Perko si je na dan umora izposodil od nekega sošolca 100 K, rekoč, da mu jih bo zvečer že vrnil (od oropanega denarja), kupil nato za 75 K strihnina in nekaj slaščic, jih napolnil doma s strupom, potem pa šel počakat svojo žrtev Butino, s katerim sta odšla na Golovec v gozd, kamor bi imela priti tudi neka dekleta, kakor se mu je Perko zlagal. Ko sta v gozdu nekaj časa sedela, je ponudil Perko Butini slaščice, rekoč: „Na, pa ti pojej, ker deklet ni!“ Ko je Butina slaščice zaužil, mu je začelo postajati slabo. Ker je Perko menil, da bo Butina takoj mrtev, se je odstranil z mislijo, da vzame Butini denar, kadar bo mrtev, kajti umirati ga ni mogel gledati. Ko se je vrnil, je bil Butina še vedno živ in je tožil, da je žejen ter da mu je slabo. Perko je bil prestrašopeten, da bi sedaj svojo žrtev kako drugače usmrtil in se ga ni upal napasti, ampak je odšel z njim proti hišam pod Golovcem, kjer je Butina osemogel in padel. Odnegli so ga v neko hišo in Perko je rekel, da gre po zdravnika, v resnici pa ni šel po zdravni-

ka, ampak domov, kjer se je v svoje stanovanje zaklenil. Butina, ki ga je slučajno mimoprišli dr. Opeka izpovedal, je stražniku povedal, da ga je Perko najbrže zastrupil, ker mu je dal zaužiti grenke slaščice. Butino so nato odpeljali v bolnico, kjer je umrl. — Ko so Perkota aretirali, je vse tajil, pozneje pa je vse priznal.

Preiskava je dognala, da je bil Perko slab učenec, precej pokvarjen, ker je zašel v slabo družbo, neznačajan, otroški in je vedno norel za dekleti. Nazadnje se je seznanil še z Edvardom Koleča, ki je perverzen človek. Ta ga je vodil po gostilnah in kavarnah ter ga napajal, da ga je potem mogel spolno zlorabljati. S tem sta zakrivila hudodelstvo nečistosti proti naravi.

Perko se je glede svojega glavnega zločina zagovarjal s tem, da vsled tega, kar se je v zadnjem času z njim godilo, ni več vedel, kaj da dela.

Porotniki so Perkotovo krivdo glede zavratnega roparskega umora soglasno potrdili, prav tako tudi krivdo Koleča glede zločina nečistosti proti naravi storjenega s tem, da je spolno občeval z osebo istega spola.

Perko je bil z ozirom na to, da je še mlad in neizkušen ter da je mladostno zabredel, obsojen po milosti na osem let ječe s postom in trdim ležiščem v temnici na dan vsake obletnice umora, Koleča pa je bil zaradi omenjenih deliktov obsojen na dve leti težke ječe s postom in trdim ležiščem na vsakega četrta leta.

Kam zanese mladostna nepremišljenost človeka? Stariši, pazite na svoje otroke-dijake!

Oženjenega kravarja
sprejme v službo Ferdinand Vođe, posestnik v Komendi.

Proda se v Dolenji vasi pri Cerknici zaradi prevelike hiše s skladiščem, z gospodarskimi poslopji in večjim vrtom. V hiši je bila 20 let trgovina s mešanim blagom. — Več se izve v trgovini g. Martinčič v Cerknici.

Proda se
mlatilnica
z retom in tresalom
v Zgornji Šiški št. 32.

Jugoslovanski kreditni zaved v Ljubljani

Marijin trg 8, Wolfova ulica 1 — Podružnica v Murški Soboti

obrestuje hranilne vloge in vloge na tekoči račun s čistimi Prometa v prvih treh mesecih nad 10.000.000 kron.

4 %

brez odbitka rentnega davka. Ustanovljen septembra 1919. Neposredno pod državnim nadzorstvom.

SVETLA

elektrotehnika — tehnika

baterije, žarnice, namizne, stropne, stenske in karbidne svetiljke vseh velikosti po najnižjih dnevni cenah:

J. Pogačar v Ljubljani na Mestnem trgu št. 25.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani,

Stritarjeva ulica št. 2.

Podružnice: v Splitu, Trstu, Sarajevu, Celovcu, Gorici, Celju, Mariboru in Borovljah; ekspozitura v Ptuj.

Delniška glavica z rezervnimi zakladi okrog 50.000.000 kron. — Brzjavni naslov: Banka, Ljubljana.

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun proti ugodnemu obrestovanju.

Telefon št. 261.

Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, valut in dovoljuje vsakovrstne kredite.

„EKONOM“

razpečevalnica gospodarskih in gozdarskih pridelkov in potrebščin, d. d., vabi na podpis delnic. Za enkrat se jih izda 10.000 komadov po K 200.—, torej za 2 milijona. Vsakdo jamči le z delnico in nič več. Vsak delničar ima en glas. Sredi junija se vrši ustanovni občni zbor, na katerem bodo delničarji kot sogospodarji družbe izvolili vodstvo vsega podjetja. Naj ne bo zavedne slovenske hiše, v kateri bi ne bilo delnice podjetja našega kmeta, delniške družbe „EKONOMA“.

Pojasnila in položnice za vplačilo daje

pripravljalni odbor „EKONOMA“

v Ljubljani, Sodna ulica št. 3.